

Safranski i udfoldelsen af sit forehavende så at sige uforvarent og som følge af et lidenskabeligt engagement skriver sig ind i en æstetisk-digterisk forlængelse af Nietzsches digtning med sit eget liv gennem sin tænkning. Men det er nu ikke det værste man kan sige om en i øvrigt anbefalelsesværdig bog, der på baggrund af en respektindgydende velbevandrethed i den tyske åndstradition formår at tænke bredt, stikke dybt og rage højt op i en og samme bevægelse. Wittgenstein siger et sted: "Hvad der er godt, det er guddommeligt". Safranskis bog om Nietzsche er ingenlunde guddommelig, men den er god. Det er den i kraft af, at den til fulde evner det kunststykke at kunne forenkle noget uden at forsimple det. Og det er lige præcis Safranskis kunst.

Peter Aaboe Sørensen

Humaniora!?

Per Fibæk Lauersen, *Ind på Humaniora. Om humanistiske studiers popularitet, historie og hemmeligheder*, Carpe – Gyldendal Uddannelse, København 2001, 137 sider, 148 kr.

De humanistiske fag som helhed har sjældent været så populære, som de faktisk er for tiden. På den anden side – peges der fra mange sider på – har frafaldet (forstået som manglende fuldførelse af en kandidatuddannelse) på humaniora næsten aldrig været så stort som nu. Denne tilsyneladende

paradoksale situation har – efter Per Fibæk Lauersens eget udsagn – været et bærende incitament til at skrive *Ind på Humaniora*. Bogens overordnede målsætning er i forlængelse heraf at være med til at afhjælpe denne udvikling ved at forklare "nuværende og kommende" studerende på de humanistiske universitetsuddannelser, hvad en sådan uddannelse – et sådant studie – egentlig medfører eller indebærer. På denne måde håber Fibæk Lauersen at kunne give nye og potentielle humanister et bedre grundlag at vælge eller forstå deres respektive fag ud fra. Det er med denne betragtning *in mente* Fibæk Lauersens klare intention, at bogen, i bedste fald, vil kunne medvirke til at mindske det generelle frafald på humaniora, hvilket i sig selv – i det mindste ud fra en umiddelbar betragtning – må siges at være en ganske rosværdig hensigts erklæring. En bred, faglig introduktion som denne ville således være et tiltrængt bidrag til den humanistiske debat og selvrefleksion. Problemet er så bare, at *Ind på Humaniora* ikke formår at levere dette tiltrængte bidrag. I det følgende skal denne påstand, under fremdragelse af et par – for denne anmelder – problematiske punkter i Fibæk Lauersens tekst, uddybes.

Per Fibæk Lauersen vil gerne favne bredt, og allerede her støder han på sin første store forhindring. Han savner simpelthen et mere omfattende grundlag at basere sine generelle betragtninger på. I bogens kapitel to præsenterer han således sit eget empiriske materiale, som i al sin

minimale enkelthed består af interviews med intet mindre (!) end sytten studerende (heraf kun fire mere end en enkelt gang) på fagene litteraturvidenskab og pædagogik (Københavns Universitet). Godt nok påstår Fibæk Lauersen ikke hermed at have udtømt problemstillingen empirisk, men de forskellige interviewsekvenser kommer alligevel på en måde til at fungere som eksemplariske eller direkte symptomatiske udtryk for, hvilke problemer den enkelte studerende på et humanistisk fag har og hvilke overvejelser den enkelte studerende generelt gør sig omkring sin faglighed. Det er som bekendt et gennemgående problem med undersøgelser af denne karakter – evalueringer som det også kaldes – at man tvinges til at generalisere og konstruere mønstre i et ellers “kaotisk” empirisk materiale, men jo mere man begrænser og forenkler sin undersøgelse, desto mere bliver det muligt at minimere dette “kaos”. Vælger man således ét uddannelsessted, to fagretninger (sytten individuelle studerende) og ét enkelt uddannelses-forløb, så har man ganske automatisk begrænset kaoselementet (med en fagterm “anomali”) i en given undersøgelse.

Hvis man endelig skulle rode sig ud i en empirisk undersøgelse af denne art, så ville det være en bedre ide at brede undersøgelsen ud til alle humanistiske fag, på alle universiteter og alle udbudte undervisningsforløb. Dette ville give en mere kaotisk og hermed også en mere nuanceret forståelse af hvilke problemer de humanistiske universitetsfag i det

danske uddannelsessystem egentlig har. Man kunne eksempelvis sagtens forestille sig, at studerende ved de mere gruppe- og projektarbejdsorienterede universiteter i Aalborg og Roskilde (Odense, Syddansk Universitet?) generelt ville have nogle andre erfaringer end studerende ved de to “konventionelle” universiteter i Århus og København. Hertil kommer så de helt indlysende forskelle på individuelle humanistiske fag og forskellene – indenfor de enkelte fagområder – på konkrete undervisningsforløb.

Måske er forsøget på at skrive en generel indledning til humaniora som faglig disciplin problematisk i sig selv. Som Fibæk Lauersen selv er opmærksom på, så er der jo store interne forskelle på de enkelte humanistiske fags indhold og udformning. Der er sprogfag, som sigter mod bestemte (praktisk rettede) færdigheder, historiske fag som metodisk beskæftiger sig med forskelligt kildemateriale, filosofiske fag som er optaget af mere teoretisk tunge problemstillinger og de såkaldte æstetiske fag, der befinder sig et sted halvvejs mellem teori og udøvende kunstnerisk virksomhed (dette er blot et udvalg, flere faggenrer og faghybrider ville kunne nævnes). Det er klart, at der i alle disse faggrupper vil være ganske afvigende opfattelser af hvad det vil sige at studere et humanistisk fag og af, hvilke problemer dette muligvis kunne implicere. Nuancer som disse synes at forsvinde i Fibæk Lauersens forenkledte fremstilling. Det betyder som sagt ikke, at han ikke

er opmærksom på begrænsningerne i sin fremstilling; men han bruger nogle forenkledede forudsætninger til at drage forenkledede konklusioner, hvilket er uheldigt i en tekst, som gerne bredt skulle introducere alle – nye såvel som potentielle – studerende på humaniora til hvilke problemer og hvilke usagte (i teksten kaldet “hemmelige” eller “esoteriske”) “spilleregler”, der gør sig gældende, når man påbegynder et humanistisk universitetsstudie. Ønsker man den brede indføring i humaniora, så er det – efter denne anmelders bedste skøn – ikke Fibæk Lauersens man skal konsultere.

Hvad angår hele frafaldsproblematikken, som jo var udgangspunktet for Fibæk Lauersens, så må det siges, at frafald – som fænomen i sig selv – ikke utvetydigt behøver at være et tegn på “sygdom”. Et frafald betyder således ikke nødvendigvis, at der er store strukturelle, faglige eller sociale problemer på et specifikt fag. Det kan lige såvel være et tegn på, at de studerende er blevet bedre til at indse, at en bestemt faglig profil ikke passer til deres temperament. Hvor ofte hører man ikke folk beklage sig over, at deres sidste fag altså var alt for teoritungt, men at de i øvrigt er ganske tilfredse med deres nye fag, som har flere praktiske opgaver (og omvendt). Dette er som regel erfaringer, der først kan gøres i situationen, når ens forventninger (utopier) konfronteres med virkeligheden. Problemet i den forbindelse er, at det nuværende undervisningssystem ikke levner megen plads til denne slags erfaringer – eller dvs. den levner et års plads

til sådanne erfaringer, hverken mere eller mindre. Så man kunne altså pege på, at frafaldsproblematikken ikke nødvendigvis udelukkende er et internt problem, men at det også har noget at gøre med de eksterne rammer – tidsmæssige såvel som økonomiske – der bliver sat af det omgivende samfund.

Overordnet set må man sige, at Fibæk Lauersens bog mere har karakter af et studiepolitisk indlæg end den generelle introduktion til humaniora som faglig disciplin, som der måske i bogens indledning bliver lagt op til, at den skulle være. Dette skyldes måske ikke mindst – som vi har set – at det, hvis man skulle tage opgaven op i al dens nuancerighed, ville kræve en meget større fremstilling med plads til omfattende empiriske undersøgelser og supplerende betragtninger, overvejelser og fortolkninger. Til den nye eller kommende studerende på et humanistisk fag som eksempelvis idéhistorie må rådene således til stadighed lyde: Læs Sløks *Hvad er idéhistorie?*, mød eventuelt op til noget undervisning (de fleste forløb er jo åbne for offentligheden), hæng på – hvis du er begyndt – og hav selverkendelse nok, hvis det skulle være tilfældet, til at indse, at drømmestudiet måske ikke var drømmestudiet alligevel.

Paw Hedegaard Amdisen